

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

XVI. De concubinariis & fornicatoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

earum, vel nomine eorum in rocam & testium, vel aliis etiam extra carceres existentium nomine eorumdem carceratorum nunciis, epistolam, literas, vel (ut vulgo dicitur) ambasciatas ferre, absque ejusdem iudicis & Procuratoris fidei licentia, ultra penas eis a iure vel statuto inflatas, poenam relegationis in perpetuum, vel ad tempus ad vitremus, & si qualitas facti exegerit, & iudici videbitur, etiam ultimi supplicii incurtere, & puniri debere precipimus & mandamus, sicque per quoscunque iudices quavis auctoritate sangentes puniri & condemnari, & non aliter, declaramus. Rom. 23. Jul. 1568.

TITVLVS XIV.
DE MONETARVM TONSORIBVS.
Pius Quintus.
Ultimū supplicii pena afficiuntur aurea & argentea monetae tonsores.

CAP. I.
Cum nil magis humanæ vitæ commercio sit necessarium, quam pecuniarum usus, quæ hominibus cuncta humano vitæ necessaria præbent: decet Romanum Pontificem ad ea liberentur, verum etiam in primævo illarum statu ab omnibus illarum consueverunt. Quod, & si cunctis in locis, præcipue tamen in hac alma urbe nostra, quam gloriosi Apostolorum Principes martyrio suo consecrarunt, & ad quam veluti communem omnium matrem gentes unæquaque concurrunt, singulisque aliis dominis, terris, & locis, nobis & sedi Apostolicæ mediæ vel immediatæ subiectis, curandum est, ut & ad illam venientibus vitiorum exempla non proponantur, & quibusvis peccandi materies succidatur. Attendentes itaque quod licet monetarum aurearum tonsoribus ultimi supplicii de iure sit inflicta poena, argenteas tamen monetas rodentibus satis minor poena imposita sit. Ac animo revolventes, quam par sit utriusque delictum, cum ii qui argenteas minuunt, nulla alia de causa ab aurearum mutilatione, nisi ob earum defectum, subsistant, ac propterea eodem juris rigore, in utroque lavendum esse, æquum reputantes. Motu simili, & c. hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus, eos qui argenteas rodent monetas, ultimi supplicii, & ea quæ aurearum tonsores hæctenus puniti sunt, & de iure puniri debent, poena puniendos esse, & ita ab omnibus, quibus iudicis officium non tam in alma urbe nostra, quam alibi in toto statu Ecclesiastico commissum est, quovis nomine censeantur, & quavis auctoritate præfulgeant, injunctum est, puniri volumus & mandamus. Distinctius inhiabentes singulis tetraurum, locorum, & civitatum dominis temporalibus, ne Iudices præfatos in præmissis hoc modo savientes, sub excommunicationis, & impedire, molestare, vel inquietare audeant, vel presumant.

TITVLVS XV.
DE LENONIBVS.
Paulus Quartus.
Lenonum sortidum & turpe lucrum ex prostitutione virginum corradentium poena.

CAP. I.
Lenones & lenæ, circa prostitutionem masculorum versantes, & cum eis circa prostitutionem ipsam agentes, vel consentientes, necnon lenones & lenæ, puellam, seu aliam juvenulam invitam assumentes, & ad necessitatem nutriendas, ac postmodum prostituteas, & lucrum ex eius prostitutione captantes, quotquot fuerint ultimo supplicio afficiantur. Hi vero qui corrupto comite suprum puero suasentur, aut puellam virginem super violatione eius pudicitia receperint, seu ad hoc ei quicumque donaverint, vel persuaserint, ut id affequerentur, dederint, aut domum ad hoc commodaverint, seu quicquid aliud ad effectum prostitutionum fecerint, seu quicquid aliud ad effectum prostitutionum fecerint, eo autem imperscripto, in aliquam poenam deportentur, & inibi per perpetuum relegantur, & qui in præmissis comites corrupti fuerint, eisdem poenis subiacent. In cæteris vero casibus lenones & lenæ huiusmodi, qui de cætero lenocinii artem exercent, sanctorum poenarum publicè exsi, ab hac urbe perpetuo exire cogantur. Et qui domos suos eisdem lenonibus vel lenæ de violatione eius locaverint, vel si ignorantes id fecerint, nisi hanc poenam hoc eis notificatum fuerint illos expulsi, hanc poenam sic locatam eo ipso amittant, & ea re scilicet hanc effectum priventur, & spolientur, & in super poenam ultimarum aurarum auri ab eis auferendam, & in proventus verendorum ipso facto incurrant.

lam virginem super violatione eius pudicitia receperint, seu ad hoc ei quicumque donaverint, vel persuaserint, ut id affequerentur, dederint, aut domum ad hoc commodaverint, seu quicquid aliud ad effectum prostitutionum fecerint, eo autem imperscripto, in aliquam poenam deportentur, & inibi per perpetuum relegantur, & qui in præmissis comites corrupti fuerint, eisdem poenis subiacent. In cæteris vero casibus lenones & lenæ huiusmodi, qui de cætero lenocinii artem exercent, sanctorum poenarum publicè exsi, ab hac urbe perpetuo exire cogantur. Et qui domos suos eisdem lenonibus vel lenæ de violatione eius locaverint, vel si ignorantes id fecerint, nisi hanc poenam hoc eis notificatum fuerint illos expulsi, hanc poenam sic locatam eo ipso amittant, & ea re scilicet hanc effectum priventur, & spolientur, & in super poenam ultimarum aurarum auri ab eis auferendam, & in proventus verendorum ipso facto incurrant.

TITVLVS XVI.
DE CONCVBINARIIS ET FORTONARIIS.

Leo X. In Concilio Lateranensi.
In publico concubinaris amonad terere deinde Synodo provincialium ordinari, ut omnes fornicationes huiusmodi in locis publicis extrahi, lege divina auctoritate quærentur.

CAP. I.
Statuimus quod quicumque clericus copulationem, conditionis status, religionis, dignitatis, curamque officii publici, vel alterius præminentiam fuerint qui publicam presentium a notitiam, quam habere præsumitur post duos menses post earundem presentium publicationem in Ecclesiis cathedralibus factam, quatuor menses ad eorum notitiam pervenerint, publicis concubinarum ad perceptionem fructuum omnium beneficiorum huiusmodi trium mensium spatio sit ipso facto suspensus, eoque statu superior in fabricam, vel aliam evidentem Ecclesiarum utilitatem, ex quibus si fructus percipiuntur, conventus necnon huiusmodi publicum concubinatum, ne partem talem esse noverit, mox suos superiores totosque huncmodi, ut infra brevissimum terminum concubinatum dimittat, & si illam non dimiserit, vel dimissam seu aliam publicam refumpserit, pubes ut ipsum omnibus suis beneficiis omnino privet. Et nihilominus si publici concubinatus, usque quo cum eis per suos superiores post ipsorum concubinarum dimissionem, manifestum, sine ulla dispensatione fuerint dispensatum ad suspensionem quorundam honorum, dignitatum, beneficiorum, officiorum, vel inhabiles: qui si post dispensationem reddidit, sine ipsa huiusmodi publicum concubinatum reddidit, sine ipsa alitijus dispensationis ad prædicta proventus inhabiles, istans: quodque si hi ad quos talium correctio pertinet, eos, ut prædictum est, punire neglexerint, eorum superiores, tam in ipso de neglectu, quam illos pro concubinaris modis omnibus digna poenitione animadvertant. In Concilio etiam provincialibus, & synodibus distictissimè tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffidentissimè etiam per suspensionem à collatione beneficiorum, vel alia condigna poena severiter procedatur: & si in præmissis deficiat ad nos & sedem prædictam spectat, per nos & provincialia aut superiores propter concubinarum publicorum

a Concilium Tridentinum idem iustis f. 23. cap. 14. de concubinaris beneficiarum privationem & excommunicationem, notandum. b. istam formam poenæ in concubinaris amonad terere deinde Synodo provincialium ordinari, ut omnes fornicationes huiusmodi in locis publicis extrahi, lege divina auctoritate quærentur. Concilium Tridentinum, sess. 24. cap. 14. de concubinaris beneficiarum privationem & excommunicationem, notandum. h. istam formam poenæ in concubinaris amonad terere deinde Synodo provincialium ordinari, ut omnes fornicationes huiusmodi in locis publicis extrahi, lege divina auctoritate quærentur. Concilium Tridentinum, sess. 24. cap. 14. de concubinaris beneficiarum privationem & excommunicationem, notandum.

CAP. I.

cum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur, eadem diligentia & inquisitione in quibusque generalibus capitulis, etiam provincialibus quoad eos severetur, penis aliis contra predictos, & alios publicos concubinarios iure statutis, in suo robore permanant.

Publici autem intelligendi sunt non solum illi, quorum concubinarius per sententiam, aut confessionem in iure constat, seu per rei evidentiam, quae nulla possit tergiversatione celari, notorium est, sed etiam qui mulierem de incontinentia suspectam & diffamatam tenent, & per se ipsum superiorem ad moniti ipsam cum affectu non dimittunt. Quia vero in quibusdam regionibus nonnulli iurisdictionem Ecclesiasticam habentes concubinarios questus ad concubinarios percipere non erubescunt, patientes eos in tali forditate fore delere, sub poena maledictionis aeternae praecipimus, ne deinceps sub pacto, compositione, aut spe alterius questus talia quovismodo tolerant, aut dissimulent, alioquin ultra praemissam negligentiae poenam duplam eius quod propterea acceperint, restituere, & ad pios usus omnino converterte teneantur, & compellantur. Ipsas autem concubinas ad suspectas Praelati omnibus modis curent, suis subditis per auxilium, & brachii secularis invocationem, si opus fuerit, penitus arcere, qui etiam filios ex tali concubinato procreatos apud patres suos cohabitare non permittant. Iubemus insuper quod in praedictis Synodis & capitulis praemissa publicentur, & ut quilibet suos subditos ad ipsarum concubinarum dimissionem moneant, diligenter injungimus. Praeterea omnibus secularibus viris, etiam si Regali praefulgeant dignitate, ne ullum qualecunque inferant impedimentum, quocumque modo, Praelatis, qui ratione officii sui adversus subditos suos pro huiusmodi concubinato, & aliis casibus sibi à jure permissis procedunt. Et cum omne fornicationis crimen à lege divina prohibitum sit, & sub poena peccati mortalis necessarii evitandum, monemus omnes laicos, tam uxoratos, quam solutos, ut similiter à concubinato abstineant: nimis enim reprehensibilis est, qui uxorem habet, & ad aliam uxorem seu mulierem accedit: qui vero solutus est, si continere nolit, iuxta Apostoli consilium uxorem ducat: pro huiusmodi autem divini observantia praecipit, hi ad quos pertinet, tam salutaribus monitis, quam aliis canonicis remediis omnino studio laborent. Rom. 14. Cal. Ian. 1516.

Pius V.

In Sodomitis, & concubinariis.

CAP. II.

Si quis crimen nefandum & contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios dissidentiae, perpetraverit, Curiae seculari puniendus tradatur, & si clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus similis poenae subiciatur.

Monemus praeterea omnes locorum ordinarios, & in virtute sanctae obedientiae eis praecipimus, ut statuta Tridentini Concilii contra concubinarios tam clericos quam laicos edita diffinitè faciant observari, redituri Deo ac nobis si id omiserint rationem. Rom. 6. Cal. Apr. 1565.

TITVLVS XVII.

DE DVELLO ET DVELLVM permittentibus.

Julius II.

Tugantes in duello, & duellum permittentes, quocumque causa, etiam jure probata, excommunicantur, eius sepultura in loco sacro denegatur.

a Deuter. 23. Tob. 4. 1. Corinth. 6. Ephes. 5. Gal. 5. Actor. 15. Math. 15. Marc. 7. b Non potest hoc res magnitudine sceleris enarrari. Lull. lib. 6. cap. 23. c Concil. Trident. sess. 24. de reform. matrim. cap. 1.

Regis pacifici qui regnat in caelis, licet insufficientibus meritis, vices gerentes in terris, cunctorumque fidelium statui, prout ex susceptae servitutis tenetur officio, indefessa solertia intendentes, ac animarum periculis obviare cupientes, ad ea per quae ubique, praesertim in terris Romanae Ecclesiae sponsae nostrae subiectis inter fideles eosdem, exdes, rixae, & contentiones cessant, scandalorum tollantur fomenta, pax & concordia vigent, prosperisq; eorum successibus consulatur, opportuna provisionis operam impendimus, prout in Domino confpicimus salubriter expedire. Sane non sine maximo animi nostri perturbatione accepimus, quod nonnulli fidelium praedictorum, inimico humani generis instigante, & aliquibus causis occurrentibus, & pietumq; minister, & inhonestis ac levis verbis ad contumelias, contentiones, & diffidationes devenientes, ut alter alterius sanguine laticetur, ad temporales Principes & dominos, maxime civitatum, terrarum, & locorum sedi Apostolicae subiectorum cõfugiant, ut eis locum tutum, sive campum ad duellum seu pugnam assignent. Et quamvis à Principes, & domini praefati duellum sive pugnam eis dissuadere & prohibere deberent, tamen plerumque locum aut campum tutum huiusmodi assignant, malevolumq; altercantium propositum ad executionem augent, magisque uni quam alteri favent, ex quo hominum mortes dependent, & nisi divina gratia praevenerit, animarum perditiones, mutilationes, & vulnera, inter aliosq; pugnantium amicos odia & altercationes, & ex uno inconvenienti periculo oriuntur, in ipsorum fidelium animarum & corporum periculum, generisque humani praefati insidiam, perniciosum exemplum, & scandalum plurimum. Nos igitur qui fidelium praedictorum tranquillitatem, & pacem syncretis desideris exoptamus, saluberrimis Christianae religionis documentis & exemplis Deum tentandum non esse praemoniti, Salvatorisq; Domini nostri Iesu Christi, qui Petro Apostolorum Principi ut gladium mitteret in vaginam mandavit, praecipit edocti, attendentes hominem homini, inter quem cognationem quãdam natura constituit, insidiari nefas, & gladiatoria munera & pugnationes huiusmodi vulgares à religionis nostrae pietate damnari, cruentaq; spectacula à sacris canonibus, & imperialis legibus inhibita & improbanda, sicq; pugnae infamia notari, & diversis poenis puniri, & cum omni tempore, potissimum tamen in ocio civili, & domestica quiete publica detestanda esse, motu proprio non ad alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instigationem, sed de nostra mera deliberatione, & ex certa scientia, hac in perpetuum valitura constitutione, duellum omnia & gladiatorum huiusmodi usum damnamus & improbandum, & in terris Rom. Ecclesiae mediata & immediata subiectis, per quoscumque quavis auctoritate & potestate, ac nobilitate fulgentibus, sub excommunicationis latae sententiae poena, & quacumque causa, etiam à legibus permissa, fieri omnino prohibemus. Dictosq; pugiles taliter pugnae, ubiq; impune capi posse & puniri pro homicidio vel vulnere, iuxta juris communis dispositionem, nulla eis consuetudine suffragante, statimus, corporaq; in duello in terris Eccl. mediata vel immediata subiectis facto mortentium in sacro sepelire prohibentes. Ro. 5. Cal. Aug. 1507.

Leo Decimus.

Duelli auctores, proscriptores bonorum, spectatores excommunicantur, & nulla poenitentia absolvantur.

CAP. II.

Quam Deo & hominibus abominabiles viri pugnae in duello existant, & omnium in ore versatur, & di-

a Concil. Trident. decreto sess. 23. cap. 19. Principes duellum permittentes excommunicantur, & committentes illud, & patros, consultores, spectatores excommunicantur & sunt infames, & praesertim poenitentiam bonorum multantur.